

Співпраця науки і бізнесу є важливим чинником для розвитку українських інновацій. Використання наукових досягнень у комерційній сфері може суттєво підвищити конкурентоспроможність України на міжнародній арені. Для реалізації цього потенціалу необхідно подолати існуючі бар'єри та створити сприятливе середовище для інноваційної діяльності. Тільки спільними зусиллями науки і бізнесу можна досягти нових горизонтів у розвитку української економіки.

Список використаних джерел

1. Science City: нові можливості для бізнесу, науки та інновацій. URL: <https://mon.gov.ua/news/science-city-novi-mozhlyvosti-dlia-biznesu-nauky-ta-innovatsii>.
2. Україна і Велика Британія запустили співпрацю у сфері науки, технологій та інновацій у межах 100-річного партнерства. URL: <https://mon.gov.ua/news/ukraina-i-velyka-brytaniia-zapustyly-spivpratsiu-u-sferi-nauky-tekhnohii-ta-innovatsii-u-mezhakh-100-richnoho-partnerstva>.
3. Представники НФДУ взяли участь у пресконференції з нагоди запуску GCIP Ukraine 2.0: підтримка українських компаній у розвитку кліматичних інновацій. URL: <https://nrfu.org.ua/news/predstavnyky-nfdu-vzyaly-uchast-u-preskonferencziyi-z-nagody-zapusku-gcip-ukraine-2-0-pidtrymka-ukrayinskyh-kompanij-u-rozvytku-klimatychnyh-innovacziy/>.

ПРОФЕСІЙНА І ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Вікторія Маршицька

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, молодший
науковий співробітник відділу теорії і практики педагогічної освіти
Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна*

НАПН України

vmarsh@ukr.net

В умовах європейської інтеграції України, що передбачає гармонізацію національної системи освіти з європейськими стандартами, особливої актуальності набуває готовність викладачів закладів вищої освіти (ЗВО) до впровадження освітніх інновацій. Цей процес вимагає комплексного підходу, що охоплює як професійні, так і психологічні аспекти. Серед чинників, що

характеризують професійну готовність викладача ЗВО до реалізації освітніх інновацій можемо виокремити наступні:

- глибоке розуміння європейських стандартів та Болонського процесу;
- застосування інноваційних методик викладання;
- цифрова компетентність;
- міжнародна мобільність та міжкультурна комунікація.

Зупинимось більш детально на кожному з них.

Викладач, який орієнтується на євроінтеграцію, повинен не просто знати про Болонський процес, а й глибоко розуміти його філософію. Це означає не тільки перехід на кредитно-трансферну систему ECTS, а й усвідомлення її як інструменту гнучкості навчання та мобільності студентів. Викладач закладу вищої освіти має розуміти, як трициклічна структура освіти (бакалавр, магістр, доктор філософії) впливає на структуру освітніх програм та кар'єрні траєкторії здобувачів освіти. Важливо також орієнтуватися в Європейських рекомендаціях та стандартах із забезпечення якості вищої освіти (ESG), адже це дозволяє викладачеві не лише брати участь у розробці якісних освітніх програм, а й об'єктивно оцінювати власну діяльність та діяльність закладу. Компетентнісний підхід, що є наріжним каменем європейської освіти, вимагає від викладача здатності не просто передавати знання, а формувати у студентів комплексні компетенції, які дозволять їм бути успішними на європейському ринку праці.

Сучасний викладач – це не лектор, а фасилітатор та ментор. Його роль полягає в організації освітнього процесу таким чином, щоб студенти були активними учасниками, а не пасивними слухачами. Це передбачає широке використання студентоцентрованого навчання, де акцент зміщується на потреби та інтереси студента. Викладач має бути майстром інтерактивних методів: проектного навчання, коли студенти працюють над реальними завданнями; проблемного навчання, яке спонукає до пошуку нестандартних рішень; кейс-методу, що розвиває аналітичні здібності; дискусій, рольових ігор, що сприяють розвитку комунікативних навичок. Він повинен вміти створювати умови для колаборативного навчання, де студенти працюють у командах, розвиваючи

навички співпраці та взаємодії, які є критично важливими для сучасної професійної діяльності.

В епоху глобальної цифровізації цифрова компетентність є не просто бажаною, а обов'язковою навичкою. Викладач має впевнено оперувати сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ). Це означає не лише вміння користуватися платформами дистанційного навчання, такими як Moodle, Google Classroom або Teams, а й здатність створювати цікавий та інтерактивний електронний навчальний контент. Використання віртуальних лабораторій, симуляторів, аналітичних інструментів дозволяє зробити навчання більш наочним та ефективним. Здатність організовувати дистанційне та змішане навчання, забезпечуючи високу якість освітнього процесу незалежно від його формату, є ключовою для адаптації до сучасних реалій.

Євроінтеграція неможлива без міжнародної співпраці. Для викладача це означає не лише володіння іноземними мовами (передусім англійською) на рівні, достатньому для викладання та наукової комунікації, а й активну участь у програмах академічної мобільності (наприклад, Erasmus+). Це дозволяє не лише збагатити власний досвід, а й перенести найкращі європейські практики в українську освіту. Важливим є також розуміння міжкультурних відмінностей, що дозволяє ефективно взаємодіяти з іноземними студентами та колегами, адаптуючи методи викладання до різноманіття культурних контекстів.

Психологічна готовність є не менш важливою, ніж професійна, оскільки саме вона визначає внутрішню готовність викладача до змін, його мотивацію та здатність долати труднощі. Серед чинників психологічної готовності до реалізації освітніх інновацій можемо виокремити наступні:

- мотивація до інноваційної діяльності;
- відкритість до нового та креативність;
- рефлексивні здібності та саморегуляція, постійне самовдосконалення;
- комунікативні навички та толерантність.

Охарактеризуємо детальніше кожен з них.

Ключовим елементом є мотивація. Якщо викладач внутрішньо не мотивований до змін, будь-які зовнішні вимоги залишаться лише формальністю. Ця мотивація має виходити з розуміння, що інновації – це не примха, а необхідність для розвитку, це шлях до підвищення власної кваліфікації та конкурентоспроможності. Позитивне ставлення до змін передбачає подолання страху перед невідомим, консерватизму та інерції, які часто є основними бар'єрами на шляху інновацій.

Відкритість до нового досвіду – це здатність сприймати нові ідеї, технології та підходи без упереджень. Це проявляється у гнучкості мислення, вмінні відмовлятися від стереотипів та шукати нестандартні рішення. Креативність – це не лише здатність генерувати оригінальні ідеї, а й вміння бачити можливості для вдосконалення навіть у рутинних процесах. Інноваційний викладач не боїться ризикувати, розуміючи, що помилки – це частина процесу навчання та розвитку, а не ознака невдачі.

Рефлексія – це здатність викладача до критичного самоаналізу власної діяльності. Це вміння об'єктивно оцінювати свої успіхи та недоліки, робити висновки з отриманого досвіду та коригувати свою поведінку. Емоційна стійкість є важливою для подолання стресових ситуацій, які неминуче виникають під час впровадження нового. Здатність до самонавчання та саморозвитку – це ключова характеристика викладача, який прагне до постійного вдосконалення. Він самостійно шукає інформацію, освоює нові навички, відвідує семінари та тренінги, щоб залишатися в авангарді освітніх змін.

Ефективна комунікація є основою будь-якої співпраці. Викладач повинен вміти будувати конструктивні відносини зі студентами, колегами, адміністрацією та міжнародними партнерами. Готовність до співпраці та командної роботи є критично важливою для реалізації масштабних освітніх проєктів. В умовах євроінтеграції особливої важливості набуває міжкультурна толерантність, яка передбачає повагу до різноманітності культурних традицій та освітніх підходів.

Формування професійної та психологічної готовності викладачів – це не одноразова акція, а безперервний, системний процес, складовими якого є:

- безперервна професійна підготовка;
- створення інноваційного середовища у ЗВО;
- психологічна підтримка та супровід;
- система мотивації та заохочення.

Тільки за умови комплексного розвитку цих аспектів, коли професійні навички поєднуються з внутрішньою готовністю до змін, українська вища освіта зможе повноцінно інтегруватися в європейський простір, готуючи конкурентоспроможних фахівців для майбутнього.

Список використаних джерел

1. Інтеграційні процеси у галузі освіти в Європейському Союзі: стратегічні пріоритети, сутнісні характеристики та інноваційні практики [Електронне видання] : аналітичні матеріали (препринт) / О. Локшина, С. Сисоєва, І. Борисенко, Д. Вороніна-Пригодін , О. Глушко, А. Джурило, С. Кравченко, О. Шпарик ; [наук. ред. Локшина Олена Ігорівна] ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т педагогіки НАПН України. – Київ : [Б. в.], 2025. – 134 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-804-3-2025-257>
2. Професійний розвиток педагога в світлі євроінтеграційних процесів: кол. монографія / за наук. ред. Цветкової Г.Г. Hameln: InterGING, 2019. 557 с. <https://dwherold.de/onewebmedia/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D>
3. Пуховська Л.П. *Моделі професійного розвитку педагогів: структурні модифікації* // Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта — 2022: виклики і перспективи в умовах турбулентності світу: Київ. – 2022. стор. 222-226. https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/12/Comparative_2022.pdf#page=223

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ БАР'ЄРИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ В ПРОЦЕСІ АДАПТАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ (НА МАТЕРІАЛІ ІНТЕГРАЦІЇ ОСВІТНІХ ПОТРЕБ ГЛУХИХ ЗДОБУВАЧІВ)

Міськов Геннадій Васильович

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського

НАПН України

Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка

НАПН України

ittek@ukr.net